

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 grudnia 2018 roku

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Bogusław Suter
Sędziowie	:	SA Jarosław Marek Kamiński SO del. Jacek Malinowski (spr.)
Protokolant	:	Anna Bogusławska

po rozpoznaniu w dniu 13 grudnia 2018 roku w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa **A. S. i G. S.**

przeciwko **Skarbowi Państwa - (...) (...)**

o zapłatę

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku

z dnia 26 kwietnia 2018 r. sygn. akt I C 139/16

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

- 1. zasądza od pozwanego Skarbu Państwa - (...) (...) na rzecz powoda A. S. kwotę 282.428 (dwieście osiemdziesiąt dwa tysiące czterysta dwadzieścia osiem) zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 19 grudnia 2018 r. do dnia zapłaty,**
- 2. zasądza od pozwanego Skarbu Państwa - (...) (...) na rzecz powódki G. S. kwotę 282.428 (dwieście osiemdziesiąt dwa tysiące czterysta dwadzieścia osiem) zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 19 grudnia 2018 r. do dnia zapłaty,**
- 3. zasądza od pozwanego na rzecz powoda A. S. kwotę 8.200 zł tytułem zwrotu kosztów procesu,**
- 4. zasądza od pozwanego na rzecz powódki G. S. kwotę 1.700 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;**

II. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 8.100 zł tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym,

III. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 13.817 zł tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym.

B. J. M. J. M.

Sygn. akt I ACa 527/18

UZASADNIENIE

Powodowie L. S. oraz A. S. wnieśli o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa, reprezentowanego przez (...) (...), odszkodowania w kwotach po 100 000 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia ogłoszenia wyroku do dnia zapłaty oraz o zasądzenie kosztów procesu.

W uzasadnieniu wskazali, że orzeczeniem z dn. 15.03.1949 r. znak (...) (...) B. uznał nieruchomości ziemską M., gm. B., o obszarze 43,3410 ha i nieruchomości ziemską (...), gm. T. o pow. 15 ha, stanowiącą własność N. i M. S., za podlegającą przejęciu na cele reformy rolnej. Nieruchomości te zostały przejęte przez Skarb Państwa bez odszkodowania na rzecz małżonków M. i N. S.. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi decyzją z 21.03.2012 r. stwierdził nieważność orzeczenia Wojewody B. z dn. 15.03.1949 r., a Wojewódzki Sąd Administracyjny w W. wyrokiem z dnia 30.01.2013 r. sygn. akt (...) oddalił skargę na powyższą decyzję. Powodowie podali, iż decyzja Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi jest już decyzją prawomocną i ostateczną. Z uwagi na fakt stwierdzenia jej nieważności powodom służy odszkodowanie od pozwanego. Powodowie podkreślili, iż ponieśli szkodę w wysokości wartości nieruchomości położonej w miejscowości (...), gm. T., gdyż nie uzyskali zwrotu należnego w tej części spadku. Zdaniem powodów istnieje zatem normalny związek przyczynowy pomiędzy wydaniem powyższych decyzji a szkodą.

W odpowiedzi na pozew Skarb Państwa - (...) (...) zastępowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powodów na rzecz Skarbu Państwa - Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Pozwany zarzucił, że powodowie nie wykazali legitymacji procesowej czynnej do dochodzenia roszczenia oraz, że w pozwie nie sprecyzowano substratu roszczenia odszkodowawczego. Powodowie nie wskazali aktualnego oznaczenia geodezyjno - prawnego nieruchomości, odpowiadającej nieruchomości ziemskiej (...). Pozwany podniósł zarzut przedawnienia roszczenia, powołując się na uchwałę pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z dnia 31 marca 2011r., sygn. III CZP 112/10, OSNC 2011/7-8/75. Twierdził, że bieg trzyletniego terminu przedawnienia rozpoczyna się od dnia wydania decyzji po ponownym rozpatrzeniu sprawy, tj. od 18 września 2012 r. i że wobec tego pozew z dnia 27 stycznia 2016 r. został złożony po upływie terminu przedawnienia.

W dniu(...)zmarł powód L. S.. W miejsce powoda wstąpiła jego córką G. S..

Powodowie pismami procesowymi (powód A. S. z dnia 30 grudnia 2017 roku, a powódka G. S. z dnia 3 stycznia 2018 roku) sprecyzowali ostatecznie powództwo w zakresie punktu dotyczącego roszczenia głównego pozwu w ten sposób, iż wnieśli o zasądzenie od pozwanego na rzecz każdego z powodów kwot po 282 428 złotych.

Wyrokiem z dnia 26 kwietnia 2019 r. Sąd Okręgowy w Białymstoku w punkcie I oddalił powództwo w całości, w punkcie II zasądził od powodów A. S. i G. S. solidarnie na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 7 200 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego, w punkcie III odstąpił od obciążania powodów pozostałymi kosztami sądowymi.

Powyższy wyrok został wydany w oparciu o następujące ustalenia faktyczne:

Orzeczeniem z dn. 15 marca 1949 r. znak (...) (...) B. uznał nieruchomości ziemską M., gm. B., o obszarze 43,3410 ha i nieruchomości ziemską (...), gm. T. o pow. 15 ha, własność N. i M. S., za podlegającą przejęciu na cele reformy rolnej.

N. S. zmarł (...), a spadek po nim nabyli żona M. S. w 1/7 części majątku nieruchomości, syn L. S. w 3/7 majątku nieruchomości oraz syn A. S. w 3/7 części majątku nieruchomości, z tym że wchodzące w skład spadku gospodarstwo rolne nabyli M. S., A. S. i L. S. w 1/3 części każde z nich (postanowienie Sądu Rejonowego w Białymstoku z dnia 17 marca 1993 r., sygn. akt II Ns 364/93).

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi decyzją z 21 marca 2012 roku stwierdził nieważność orzeczenia (...)B. z dn. 15 marca 1949 roku, wskazując, że powierzchnia nieruchomości objętych współwłasnością poprzedników powodów nie przekraczała normy obszarowej wynikającej z litery dekretu.

W wyniku rozpatrzenia wniosku Skarbu Państwa –(...) D. w B., Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi po ponownym rozpatrzeniu sprawy decyzją z dnia 18 września 2012 r. (...) utrzymał w mocy swoją decyzję z dnia 21 marca 2012 roku.

Postanowieniem z dnia 14.11.2013r., (...)Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi wznowił postępowanie administracyjne, a wyniku wznowienia postępowania została wydana decyzja Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 31.03.2014r., nr (...)którą stwierdzono, że decyzja Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 września 2012 r. (...)w części dotyczącej działek nr (...) obrębu (...) N. (jed. ewid. T.) wydana została z naruszeniem prawa, jednakże nie uchylono jej, ponieważ w wyniku wznowienia mogłaby zapaść wyłącznie decyzja odpowiadająca w istocie dotychczasowej.

Powodowie z tytułu następstwa prawnego po małżonkach S. utracili działki o łącznej pow. 14 ha w miejscowości (...), które zostały sprzedane przez Agencję Nieruchomości Rolnych oraz bezpośrednio przez Gminę.

Powołany w sprawie biegły z zakresu szacowania nieruchomości wskazał, iż w oparciu o oględziny nieruchomości w terenie, akta sprawy, materiały archiwalne, ustalono że (...) przejęty na cele reformy rolnej w roku 1949 na mapie sporządzonej w roku 1959 na podstawie odbitki sporządzonej w 1938 roku przez mierniczego M. M. leżał na gruntach oznaczonych jako działki o nr ewid. nr (...) i w części na działce oznaczonej nr ewid.(...). Działki te w czasie późniejszym podlegały licznym podziałom i zmianom numeracji. Zgodnie z opisem Pani G. S. na dawnej działce nr ewid. 3 posadowione były zabudowania: dom, obora, stodoła, stajnia i studnia Zgodnie z dokumentem ubezpieczenia zabudowania składały się z domu, obory, stajni, chlewu i stodoły. Zgodnie z protokołem z dnia 29.01.1949 r. przejęcia majątku na cele reformy rolnej zabudowania składały się z domu drewnianego krytego słomą, obory która jedną ścianą przylegała do domu i drewnianej stodoły krytej słomą. Pozostały teren przejętej przez Państwo nieruchomości stanowiły grunty rolne niezabudowane o powierzchni 15 ha.

Według ustaleń biegłego na przestrzeni lat w wyniku licznych podziałów oraz zmian poszczególnych oznaczeń działek w ewidencji gruntów w miejsce działek o nr ewid. nr (...) powstały nowe działki.

Działka nr ewid. 3 została przekształcona na działki o nr ewidencyjnych:

- nr (...) pow. 0,77 ha własność J. W. prawdopodobnie na mocy uwłaszczenia, które na terenie gminy T. odbywało się w latach 1972 -1976,
- nr (...) pow. 0,80 ha własność K. M. (1) prawdopodobnie na mocy uwłaszczenia, które na terenie gminy T. odbywało się w latach 1972 -1976,
- nr (...) pow. 0,04 ha dojazd do gminnej oczyszczalni ścieków w T. działkę tę Gmina T. nabyła od Państwowego Gospodarstwa Rolnego w K.,
- nr (...)pow. 0,1129 ha dojazd do działek nr (...) własność Skarbu Państwa do której prawo własności wykonuje Agencja Nieruchomości Rolnych,
- nr (...) pow. 0,0380 ha własność K. M. (2), działka powstała w wyniku kolejnej korekty granic,

- nr(...) pow. 0,7620 ha stanowi teren gminnej oczyszczalni ścieków działkę tę oznaczoną nr (...)Gmina T. nabyła od (...)w K. i została skomunalizowana decyzją (...) (...) z dnia 03.12.1992 nr (...) nr(...)pow. 5,7085 ha jest własnością K. M. (2), którego ojciec Z. M. nabył ją od (...) jako dz. nr ewid (...) - 26 maja 1999 roku,

- nr (...) pow. 0,0004 ha właściciel Gmina T. działka powstała w wyniku korekty granic i stanowi teren gminnej oczyszczalni ścieków,

- nr(...) pow. 0,0432 ha właściciel Gmina T. działka powstała w wyniku korekty granic i stanowi teren gminnej oczyszczalni ścieków.

Działka nr ewid. (...) została przekształcona w działkę nr ewid. (...)pow. 0,19 ha własność J. W. prawdopodobnie na mocy uwłaszczenia, które na terenie gminy T. odbywało się w latach 1972 -1976.

Działka nr ewid. 10 została podzielona na działki oznaczone numerami ewidencyjnymi (...) z których jedna nr ewid. (...) razem z działkami nr (...) powstałymi z działki nr (...) została przeznaczona na działki budowlane pod skoncentrowane budownictwo jednorodzinne. Działka nr ewid.(...) uległa kolejnemu podziałowi na: nr ewid. (...) (0,9914 ha oddana właścicielom), nr ewid. (...) pow. 0,1326 ha przekazana nieodpłatnie Gminie T. przez (...)pod drogę publiczną gminną T. — (...), nr ewid. (...) pow. 2,7153 ha jest własnością K. M. (2), którego ojciec Z. M. nabył ją od Agencji Nieruchomości Rolnych 26 maja 1999 roku.

Z części działki o nr ewid. 10 (dz. nr ewid. (...)) i działki nr ewid. 9 zgodnie z rejestrem działek nowego stanu posiadania powstały działki: nr (...) pow. 0,0830 ha wł. T. P., nr (...) pow. 0,09 ha wł. R. C., B. C., nr (...)pow. 0,09 ha wł.T. D., B. D., nr (...) pow. 0,09 ha wł. T. D., nr (...) pow. 0,09 ha (w części) wł. B. P., nr (...)pow. 0,0958 ha wł. Z. G., K. G., nr(...) pow. 0,09 ha wł. M. K., J. K. (1), nr (...) pow. 0,09 ha wł. K. K., A. K. (1), nr(...) pow. 0,09 ha wł. J., A. K. (2), nr(...) pow. 0,09 ha (w części) wł. R. J., nr (...) pow. 0,0958 ha wł. K. N., D. N., nr (...) pow. 0,09 ha wł. G. K., J. K. (2), nr(...)pow. 0,09 ha wł. L. C., W., A. C., nr(...)pow. 0,09 ha wł. K. Z., M. Z., nr(...) pow. 0,0869 ha wł. K. Z., M. Z., nr (...)pow. 0,1775 ha wł. K. B., nr (...) pow. 0,0912 ha wł. S. K., nr (...) pow. 0,0864 ha wł. S. K., nr(...) pow. 0,09 ha (w części) wł. S. K., nr (...) pow. 0,09 ha (w części) wł. S. K., nr (...)pow. 0,3899 ha w części ulicy (...) w T. własność tej działki nabyła w drodze decyzji komunalizacyjnej Wojewody (...) z dn.26.06.1991 r Nr(...), nr (...) pow. 0,37 ha - ul. (...) w T. własność tej działki gmina nabyła w drodze decyzji komunalizacyjnej (...) (...) z dn.26.06.1991 r. Nr (...)nr (...)pow. 0,2347 ha (w części) - ul. (...) w T. własność tej działki gmina nabyła w drodze decyzji komunalizacyjnej (...) (...) z dn.26.06.1991 r Nr (...) położone w obrębie (...) T., gmina T., powiat (...), (...) (...).

Z działek powstałych w wyniku zmian zdecydowana większość pozostaje w rękach prywatnych z wyjątkiem działek:

- nr (...) pow. 0,1129 ha dojazd do działek nr (...) własność Skarbu Państwa do której prawo własności wykonuje Agencja Nieruchomości Rolnych,

- nr (...) które stanowią teren gminnej oczyszczalni ścieków właściciel Gmina T.

- nr (...)pow. 0,04 ha dojazd do gminnej oczyszczalni ścieków właściciel Gmina T. nr (...) pow. 0,1326 ha droga właściciel Gmina T., nr (...)pow. 0,3899 ha ulica (...) właściciel Gmina T., nr (...) pow. 0,37 ha - ul. (...) właściciel Gmina T., nr (...) pow. 0,2347 ha - ul. (...) właściciel Gmina T..

Na dzień 29.01.1949 roku zabudowana była w części działka oznaczona współcześnie nr ewid. (...)(dawna działka nr (...)): zabudowa zagrodowa - dom, obora i stodoła. Otoczenie nieruchomości stanowiły grunty rolne, od strony północnej ciek wodny. Nieruchomość położona była w pobliżu osady - miasteczka T., jak wynika z zachowanych map posiadała korzystny dojazd drogą gruntową. Nieruchomość nie była zelektryfikowana, nie posiadała też innych urządzeń infrastruktury technicznej.

Biegły określając wartość nieruchomości według stanu na dzień 29.01.1949 r. i według cen na datę wniesienia pozwu t.j. 27.01.2016 r. ustalił, iż wartość gruntów niezabudowanych wynosi 372 628 złotych, natomiast wartość obiektów budowlanych opiewa na kwotę 212 414 złotych.

(...)w O. Filia w S., protokołem zdawczo-odbiorczym przekazała z dniem 18 marca 2014 r., na rzecz L. S. oraz A. S. nieruchomość rolną niezabudowaną, położoną w obrębie T. gm. T., w skład której wchodzi działka nr (...) o powierzchni 0,9914 ha. W protokole zaznaczono, iż przekazanie następuje na podstawie wpisu w II dziale księgi wieczystej nr (...), w którym jako właściciel ww. nieruchomości figurują L. S. oraz A. S.. Wpis własności został dokonany w oparciu o ostateczną decyzję Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 marca 2012 r. nr (...).

Powyższy stan faktyczny Sąd pierwszej instancji w oparciu o dowody z dokumentów oraz o opinię biegłego z zakresu szacowania nieruchomości.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy wywiódł, że powodowie wykazali legitymację procesową czynną do dochodzenia roszczenia. Poprzednicy prawni powodów byli bowiem właścicielami nieruchomości ziemskiej (...), g. T., co wynika z uzasadnienia decyzji nadzorczej Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 marca 2012 r.

Przechodząc do meritum sprawy Sąd Okręgowy podzielił stanowisko pozwanego, że w niniejszym postępowaniu zastosowanie znajdują przepisy art. 160 § 1, 2, 3 i 6 k.p.a. Wprawdzie art. 160 k.p.a. wprawdzie został uchylony ustawą z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, ale nadal ma on zastosowanie do zdarzeń i stanów prawnych, powstałych przed dniem jej wejścia w życie, czyli 1 września 2004 r. po myśli art. 5 tej ustawy. Potwierdza to uchwała pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z dnia 31 marca 2011 r. sygn. III CZP 112/10, OSNC 2011/7-8/75, stwierdzająca, że do roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej ostateczną decyzją administracyjną wydaną przed dniem 1 września 2004 r., której nieważność lub wydanie z naruszeniem art. 156 § 1 k.p.a. stwierdzono po tym dniu ma zastosowanie art. 160 § 1, 2, 3, i 6 k.p.a.

Zgodnie z art. 160 § 6 kpa roszczenie o odszkodowanie przedawnia się z upływem trzech lat od dnia, w którym stała się ostateczna decyzja stwierdzająca nieważność decyzji wydanej z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 albo decyzja, w której organ stwierdził, w myśl art. 158 § 2, że zaskarżona decyzja została wydana z naruszeniem przepisu art. 156 § 1.

Sąd Okręgowy zauważył, że obecnie przeważa pogląd, w myśl którego za początek biegu terminu przedawnienia na podstawie art. 160 § 6 k.p.a. nie można uważać daty pierwszej decyzji nadzorczej, lecz dopiero decyzję wydaną w wyniku ponownego rozpatrzenia sprawy. Wskazał, że zgodnie z Uchwałą Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z 2015-01-20 III CZP 78/14 „Jeżeli w wyniku wydania przed dniem 1 września 2004 roku decyzji z naruszeniem art. 156 § 1 KPA albo stwierdzenia nieważności takiej decyzji, strona poniosła szkodę, a właściwy minister lub samorządowe kolegium odwoławcze stwierdziło - po tym dniu, lecz przed dniem 11 kwietnia 2011 roku - nieważność tej decyzji albo jej wydanie z naruszeniem prawa, termin przedawnienia roszczenia o odszkodowanie przewidziany w art. 160 § 6 KPA rozpoczyna bieg z chwilą bezskutecznego upływu terminu do złożenia wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy, a w razie jego złożenia - z chwilą wydania decyzji po ponownym rozpatrzeniu sprawy.”

Odnosząc powyższe do stanu faktycznego przedmiotowej sprawy Sąd pierwszej instancji uznał, że początek biegu terminu przedawnienia na podstawie art. 160 § 6 k.p.a. stanowi data decyzji Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi wydana w wyniku ponownego rozpatrzenia sprawy, a więc dzień 18 września 2012 r. W tym dniu Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi po ponownym rozpatrzeniu sprawy wydał decyzję utrzymującą w mocy swoją decyzję z dnia 21 marca 2012 roku. Termin przedawnienia roszczenia upływał zatem w dniu 18 września 2015 roku. Wobec powyższego, zdaniem Sądu, w dniu wniesienia pozwu, a więc w dniu 29 stycznia 2016 roku roszczenie powodów było przedawnione.

Sąd pierwszej instancji nie podzielił twierdzeń powodów, iż wznowienie postępowania postanowieniem z dnia 14.11.2013r., przerwało bieg przedawnienia roszczenia powodów o odszkodowanie. Wskazał, iż na podstawie art. 123 par. 1 pkt 1 k.c. bieg przedawnienia roszczeń majątkowych przerywa się, jeżeli jest dokonana jakakolwiek czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń

danego rodzaju albo przed sądem polubownym, przedsięwzięta bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia tego roszczenia. Z przesłanek wymienionych w tym przepisie wynika, że poprzez składanie wniosków w postępowaniu administracyjnym, które nie zmierzają bezpośrednio do dochodzenia roszczenia odszkodowawczego nie można przerwać biegu przedawnienia roszczenia dochodzonego na drodze cywilnej przed sądem powszechnym. Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do uznania, iż wydanie decyzji w wyniku wznowienia postępowania administracyjnego przerwało bieg przedawnienia.

Sąd Okręgowy nie podzielił argumentacji powodów, iż zwrot działki nr (...) należy uznać za uznanie powództwa. Powodowie niniejszym pozwem dochodzą rekompensaty majątkowej za nieruchomości, które obecnie nie podlegają restytucji naturalnej. Tym samym roszczenie powodów jest roszczeniem stricte pieniężnym, zatem zwrot nieruchomości wskutek stwierdzenia nieważności decyzji nie może zostać potraktowany jako uznanie roszczenia. Co innego, gdyby pozwany wypłacił powodom część dochodzonego przez nich odszkodowania, co jednak nie miało miejsca.

Zdaniem Sądu roszczenie powodów nie znajduje oparcia w przepisach o bezpodstawnym wzbogaceniu. Instytucja bezpodstawnego wzbogacenia, uregulowana w art. 405 k.c. i następcie, ma niejako charakter ostateczny, co oznacza, że jest możliwa do zastosowania jedynie w sytuacji braku istnienia po stronie uprawnionej innego roszczenia realizującego jej prawo podmiotowe. Sensem funkcjonowania tej instytucji jest zresztą właśnie zabezpieczenie uprawnionemu możliwości zrealizowania swojego prawa, kiedy nie może to nastąpić w wyniku zastosowania żadnego innego roszczenia. Jednocześnie powód nie może powoływać się na bezpodstawne wzbogacenie w sytuacji, gdy co prawda w chwili wytoczenia powództwa nie posiada już skutecznego środka prawnego dla realizacji swojego prawa, ale posiadał go uprzednio i na skutek swojej bezczynności utracił (np. ze względu na przedawnienie). W związku z powyższym stronie powodowej przysługiwało inne, wyprzedzające bezpodstawne wzbogacenie, roszczenie oparte na podstawie art. 160 k.p.a.

Sąd nie znalazł również podstaw do uznania, iż podniesiony przez stronę pozwana zarzut przedawnienia był niezgodny z zasadami współzycia społecznego i stanowił nadużycie prawa. Wskazał, że przyjęcie sprzeczności zarzutu przedawnienia z zasadami współzycia społecznego należy do kategorii ocennych i może mieć miejsce jedynie wyjątkowo. Sąd winien ocenić, czy okoliczności w rozstrzyganej sprawie dają podstawę do usprawiedliwienia opóźnienia w dochodzeniu spornego roszczenia, które to opóźnienie nie jawi się też jako nadmierne. Znaczenie ma również charakter dochodzonego roszczenia, a także to, czy w okresie biegu przedawnienia istniała z uwagi na niejasność stanu prawnego określona, ukształtowana praktyka rozstrzygania tego rodzaju roszczeń przez organy stosujące prawo.

Zdaniem Sądu, na niezgodność zarzutu przedawnienia z zasadami współzycia społecznego nie wskazuje charakter niniejszej sprawy. Ponadto w sprawie nie zaistniały żadne okoliczności, które ewentualnie mogłyby usprawiedliwiać spóźnienie w dochodzeniu roszczenia. Strona powodowa korzystała już na etapie postępowania administracyjnego z pomocy profesjonalnego pełnomocnika, który następnie kontynuował świadczenie swoich usług w niniejszym postępowaniu. Zdaniem Sądu winien on był dopilnować, aby nie przekroczyć ustawowych terminów przedawnienia. Natomiast ewentualne błędy, bądź niedopatrzania pełnomocnika reprezentującego stronę, nie mogą stanowić usprawiedliwienia dla samej strony.

Wobec powyższych rozważań Sąd pierwszej instancji oddalił powództwo.

O kosztach procesu orzekł na mocy art. 98 k.p.c., zaś o kosztach sądowych na mocy art. 102 k.p.c.

Apelacje od powyższego wyroku wnieśli powodowie.

Powód A. S. wyrok zaskarżył w całości i zarzucił:

I) naruszenie przepisów prawa materialnego tj.:

1) art. 123 § 1 pkt 2 k.c. poprzez jego niezastosowanie i pominięcie, że bieg terminu przedawnienia roszczenia o odszkodowanie został przerwany przez czynność uznania roszczenia poprzez wykonanie części świadczenia tj. zwrot powodom działki nr (...) w dniu 18 marca 2014 r. w oparciu o decyzję Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 12 marca 2012 r.,

2) art. 123 § 1 pkt 1 k.c. przez jego pominięcie i nieuwzględnienie, że bieg terminu przedawnienia roszczenia o odszkodowanie został przerwany wskutek wznowienia postępowania administracyjnego, w wyniku którego została wydana decyzja Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 31 marca 2014 r., nr (...)

3) art. 118 k.c. w zw. z art. 160 §6 k.p.a. przez jego błędne zastosowanie i uznanie, że roszczenie powoda jest przedawnione,

4) art. 5 k.c. przez jego niezastosowanie w stanie faktycznym sprawy i nieuznanie, że zarzut pozwanego o przedawnieniu roszczenia jest niezgodny z zasadami współżycia społecznego,

5) art. 405-414 k.c. przez ich niezastosowanie, a które to przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu także stanowią podstawę roszczenia powoda,

II) mające wpływ na rozstrzygnięcie sprawy naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. polegające na wybiórczej ocenie materiału dowodowego poprzez pominięcie w ocenie tego materiału dowodowego, który jest sprzeczny z koncepcją Sądu Okręgowego w zakresie stanu faktycznego tj.:

1) pominięcie dokumentu – Protokołu Zdawczo – Odbiorczego z dnia 18 marca 2014r. w sprawie przekazania z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa nieruchomości rolnej niezabudowanej, w wyniku czego Sąd Okręgowy pominął okoliczność uznania roszczenia poprzez częściowe wykonanie świadczenia,

2) pominięcie dokumentu urzędowego – decyzji Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 31 marca 2014 r., nr (...)w wyniku czego Sąd Okręgowy pominął okoliczność wznowienia postępowania administracyjnego,

3) pominięcie dokumentu – pełnomocnictwa z dnia 26 stycznia 2016 r., znajdującego się w aktach sprawy udzielonego przez L. i A. S..

Podnosząc powyższe zarzuty powód A. S. wniósł o zmianę wyroku i uwzględnienie powództwa i zasądzenie kosztów postępowania, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Powódka G. S. w swej apelacji wyrok zaskarżyła w całości i zarzuciła mu:

I) naruszenie przepisów prawa materialnego:

1) art. 123 § 1 pkt 2 k.c. przez jego niezastosowanie i pominięcie, że bieg termin przedawnienia roszczenia o odszkodowanie został przerwany przez czynność uznania roszczenia przez wykonanie części świadczenia tj. zwrot powodom działki nr (...) w dniu 18 marca 2014 r. w oparciu o decyzję Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 12 marca 2012 r.,

2) art. 118 k.c. w zw. z art. 160 § 6 k.p.a. przez jego błędne zastosowanie i uznanie, że roszczenie powoda jest przedawnione,

3) art. 5 k.c. poprzez jego niezastosowanie w stanie faktycznym sprawy i nieuznanie, że zarzut pozwanego o przedawnieniu roszczenia jest niezgodny z zasadami współżycia społecznego,

4) art. 405-414 k.c. przez ich niezastosowanie, a które to przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu także stanowią podstawę roszczenia powoda,

II) mające wpływ na rozstrzygnięcie sprawy naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. polegające na wybiórczej ocenie materiału dowodowego, który jest sprzeczny z koncepcją Sądu Okręgowego w zakresie stanu faktycznego tj.:

1) pominięcie dokumentu Protokołu Zdawczo – Odbiorczego z dnia 18 marca 2014 r., w sprawie przekazania z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa nieruchomości rolnej niezabudowanej, w wyniku czego Sąd Okręgowy pominął okoliczność uznania roszczenia poprzez wykonanie świadczenia,

2) pominięcie okoliczności, iż przy zwrocie części nieruchomości rolnej na pozwanym Skarbie Państwa ciążył obowiązek udzielenia płatnej informacji wnioskodawcom z jakiej przyczyny nie jest możliwe zwrócenie pozostałych 14 ha gruntów rolnych i co w tej sytuacji winni uczynić,

Podnosząc powyższe zarzuty apelująca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa oraz obciążenie pozwanego kosztami postępowania w całości.

W odpowiedziach na apelacje powodów strona pozwana wniosła o ich oddalenie oraz o zasądzenie od powodów na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kosztów postępowania wraz z kosztami zastępstwa prawnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

apelacje powodów okazały się zasadne.

Ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji są szczegółowe i znajdują oparcie w zgromadzonych w sprawie dowodach. Są one prawidłowe i Sąd Apelacyjny przyjmuje je za własne dla potrzeb rozpoznania sprawy na etapie postępowania apelacyjnego. Nie zachodzi zatem potrzeba ich szczegółowego powtarzania (por. orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 1997 r., sygn. II UKN 61/97, opubl. w OSNAP z 1998 Nr 3, poz. 104, z dnia 5 listopada 1998 r., sygn. I PKN 339/98, OSNAP z 1998 Nr 24, poz. 776). W zakresie prawnej oceny sprawy, rozważania Sądu pierwszej instancji okazały prawidłowe tylko w części. Sąd Apelacyjny podzieli istotne przy rozstrzygnięciu sprawy zarzuty apelacji dotyczące naruszenie wskazanych niżej przepisów prawa materialnego poprzez jego niewłaściwe zastosowanie.

Zgodnie z art. 160 § 1 k.p.a. stronie, która poniosła szkodę na skutek wydania decyzji z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 k.p.a. albo stwierdzenia nieważności takiej decyzji, służy roszczenie o odszkodowanie za poniesioną rzeczywistą szkodę, chyba że ponosi ona winę za powstanie okoliczności wymienionych w tym przepisie. Wprawdzie przepis ten utracił moc z dniem 1 września 2004 r. na skutek uchylecia go przez art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2004 r, nr 162, poz. 1692), to jednak z mocy art. 5 tej ustawy znajduje on nadal zastosowanie jako samodzielna podstawa odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkodę wyrządzoną decyzją administracyjną wydaną przed 1 września 2004 r. (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 31 marca 2011 r., sygn. akt III CZP 112/10, OSNC 2011/7-8/75).

Podstawy zgłoszonych w tej sprawie roszczeń powodowie upatrywali w decyzji Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 marca 2012 r., w której stwierdzono nieważność orzeczenia (...) B. z dnia 15 marca 1949 r., przejmującego określoną nieruchomość ziemską, stanowiącą wówczas własność N. i M. S., na cele reformy rolnej. Decyzja z dnia 21 marca 2012 r. została, po ponownym rozpatrzeniu sprawy, utrzymana w mocy decyzją Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 września 2012 r. Postanowieniem z dnia 14 listopada 2013 r. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi wznowił postępowanie administracyjne i w dniu 31 marca 2014 r. wydał decyzją, którą stwierdził, że ww. decyzja z dnia 18 września 2012 r. w części dotyczącej działek nr (...), obręb N. została wydana z naruszeniem prawa, jednakże decyzja ta w tej części nie została uchylona, gdyż w wyniku wznowienia i tak mogłaby zapaść wyłącznie decyzja odpowiadająca dotychczasowej.

W ocenie apelującego, A. S. wznowienie postępowania administracyjnego spowodowało przerwanie biegu przedawnienia i z tej właśnie przyczyny zgłoszone przez niego roszczenie na datę wniesienia pozwu nie było

przedawnione. Sąd Apelacyjny nie podziela tego zarzutu i stwierdza, że w tej mierze wywody Sądu Okręgowego są prawidłowe.

Przyjmując, zgodnie z poglądem wyrażonym w Uchwale Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2015 r. III CZP 78/14 (OSNC 2015/6/66), że termin przedawnienia rozpoczął swój bieg w dniu 18 września 2012 r., czyli w dniu utrzymania w mocy przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi po ponownym rozpoznaniu sprawy decyzji stwierdzającej nieważność orzeczenia (...) B., należy przyjąć że trzyletni termin przedawnienia upłynął wraz z dniem 18 września 2015 r. Oznacza to, że roszczenie w dniu 29 stycznia 2016 r., tj. w dniu wpływu pozwu do Sądu Okręgowego w Białymstoku, było przedawnione. Wznowienie postępowania na wniosek(...)nie mogło spowodować skutku, o jakim mowa w art. 123 § 1 pkt 2 k.c. Przepis ten stanowi, że bieg terminu przedawnienia przerywa się przez każdą czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym, przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia.

Na podstawie tego przepisu nie doszło do przerwania biegu przedawnienia roszczenia odszkodowawczego, skoro wznowione postępowanie nie toczyło się w żadnym razie w przedmiocie uzyskania odszkodowania przez stronę powodową, w tym ewentualnie w postaci restytucji naturalnej. Jest więc oczywiste, że czynności apelującego oraz poprzednika prawnego powódki podejmowane ramach tego postępowania nie mogłyby być czynnościami podjętymi w celu dochodzenia roszczenia o naprawienie szkody. Postępowanie to toczyło się z wniosku (...)który twierdził, że w okresie „od utworzenia ogrodu działkowego, a więc w okresie trwającym ponad 30 lat, do chwili obecnej zaistniały nieodwracalne skutki prawne, polegające na powstaniu prawa użytkowania wieczystego, które podlegają ochronie”. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi stwierdził, że wskazany (...) należało uznać za stronę postępowania „nieważnościowego” w odniesieniu do działek nr (...) obręb 22, oraz że brak udziału Związku w tym postępowaniu „nieważnościowym” powoduje, że decyzja z dnia 18 września 2012 r. została wydana z naruszeniem prawa odnośnie trzech ww. działek. Jednocześnie stwierdził, że w odniesieniu do wskazanych działek nie zachodzą nieodwracalne skutki prawne, w rozumieniu art. 156 § 2 k.p.a. (uzasadnienie decyzji z dnia 31 marca 2014r. k. 198 -203).

Oznacza to, że wznowione postępowanie nie miało znaczenia dla bytu roszczenia odszkodowawczego, skoro już istniała ostateczna decyzja z dnia 18 września 2012 r., utrzymująca w mocy decyzję z dnia 21 marca 2012 r. stwierdzająca nieważność orzeczenia stanowiącego źródło szkody, jaką poniosła strona powodowa. Wznowienie postępowania nie stało na przeszkodzie do dochodzenia odszkodowania, choć do sądu należałoby wówczas ocena, czy rozstrzygnięcie sprawy o odszkodowanie nie jest uzależnione od zakończenia wznowionego postępowania administracyjnego.

Reasumując, Sąd Okręgowy nie naruszył art. 123 § 1 pkt 1 k.c.

Sąd Apelacyjny podziela jednak zawarty w obu apelacjach zarzut naruszenia art. 123 § 1 pkt 2 k.c. Zgodnie z tym przepisem bieg przedawnienia przebywa się przez uznanie roszczenia przez osobę, przeciwko której roszczenie przysługuje.

Zgodnie z poglądami doktryny uznanie może być dokonane w trzech formach: jako tzw. uznanie właściwe, ugoda i uznanie niewłaściwe. Pierwsza stanowi nieuregulowaną odrębnie umowę ustalającą co do zasady i zakresu istnienie albo nieistnienie jakiegoś stosunku prawnego. Druga jest także umową, ale różni się od pierwszej tym, że samo istnienie lub nieistnienie stosunku prawnego nie jest między stronami przedmiotem sporu, lecz jedynie panuje niepewność co do roszczeń wynikających z tego stosunku, albo co do sposobu lub zakresu ich wykonania. Trzecią formą jest tzw. uznanie niewłaściwe, które można określić jako przyznanie przez dłużnika wobec wierzyciela istnienia długu.

Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 16 marca 2012 r., IV CSK 366/2011, (LexisNexis nr (...)), „O uznaniu roszczenia można mówić wtedy, gdy określone zachowania dłużnika dotyczą w sposób jednoznaczny skonkretyzowanego, skierowanego przeciwko niemu roszczenia. Dla zakwalifikowania zachowania dłużnika w kategoriach uznania roszczenia konieczne jest stwierdzenie, że z rozeznaniem daje wyraz temu, iż wierzycielowi przysługuje w stosunku do niego wierzytelność wynikająca z konkretnego stosunku prawnego”. W wyroku z dnia 9

maja 2013 r. II CSK 602/2012, (LexisNexis nr (...)) Sąd Najwyższy wskazał, że do uznania roszczenia ze skutkiem w postaci przerwania biegu przedawnienia może dojść przez każde zachowanie się zobowiązanego, które - choćby nie wyrażało zamiaru wywołania tego skutku - dowodzi świadomości zobowiązanego istnienia roszczenia i tym samym uzasadnia przekonanie uprawnionego, że zobowiązany uczyni zadość roszczeniu.

Przepisy ustawy nie zastrzegają dla uznania roszczenia żadnej szczególnej formy, co oznacza, że może ono nastąpić nie tylko w sposób wyraźny, ale także dorozumiany, np. przez zapłatę odsetek, spełnienie części świadczenia, prośbę o odroczenie płatności długu.

Przy uwzględnieniu powyższych uwag, uzasadnione jest stanowisko strony powodowej, iż zwrot powodom działki nr (...) w oparciu o ostateczną decyzję Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 marca 2012 r., nr (...) spowodował przerwanie biegu przedawnienia na mocy art. 123 § 1 pkt 2 k.c. Czynność tę należy potraktować jako uznanie niewłaściwe. Poprzez zwrot nieruchomości pozwany dał wyraz swojej świadomości istnienia roszczeń po stronie powoda A. S. i po stronie L. S. - poprzednika prawnego apelującej. Utwierdził ich w przekonaniu co do istnienia prawa żądania naprawienia szkody na tle ostatecznej decyzji z dnia 21 marca 2012 r. Należy dodatkowo podkreślić, że faktyczne wydanie nieruchomości miało miejsce w czasie, gdy przedawnienie już biegło, gdyż w dniu 18 marca 2014 r., co wynika z protokołu zdawczo – odbiorczego (k.89). Nie ma zatem racji strona pozwana, że zwrot nieruchomości nastąpił przed rozpoczęciem biegu przedawnienia. Zwrot ten nie nastąpił przed datą 18 września 2012 r., lecz później.

Zwrot nieruchomości A. S. i L. S., zdaniem Sądu Apelacyjnego, należy ocenić jako częściowe spełnienie świadczenia i niewłaściwe uznanie długu, skutkujące przerwaniem biegu przedawnienia. Wprawdzie nie dotyczyło ono zapłaty, lecz zwrotu jednej z działek, ale wynikało to jedynie z braku prawnej możliwości zwrotu pozostałych działek, które nie są już własnością Skarbu Państwa. Jeżeli więc naprawia się część szkody poprzez przywrócenie stanu poprzedniego, to znaczy że uznaje się jej istnienie.

Niezależnie od jednak powyższego, nawet odmienna ocena kwestii przedawnienia, w okolicznościach tej sprawy nie mogła skutkować oddaleniem powództwa. Sąd Odwoławczy stwierdza bowiem, że takiemu rozstrzygnięciu sprzeciwia się art. 5 k.c.

W świetle zapatrywań orzecznictwa, szczególne okoliczności sprawy mogą powodować uznanie zarzutu przedawnienia za sprzeczny z zasadami współzycia społecznego. Przyjmuje się przy tym, że sąd oceniając zarzut przedawnienia przez pryzmat art. 5 k.c. powinien analizować wszystkie okoliczności sprawy – leżące po każdej ze stron stosunku prawnego, a także poza nimi, przyczyny, dla których do opóźnienia w dochodzeniu roszczenia doszło oraz ogólny kontekst sprawy. Odnośnie zachowania dłużnika wskazuje się, że jeśli to on postępował sprzecznie z zasadami współzycia społecznego i skutek tego doszło do przedawnienia roszczenia, to nie powinien on ze swego niewłaściwego postępowania uzyskiwać pozytywnych skutków prawnych. W ramach zachowania dłużnika, uzasadniającego zastosowanie art. 5 k.c. w kontekście zarzutu przedawnienia, wskazuje się też tzw. uśpienie czujności wierzyciela, polegające na takim postępowaniu, które wywołało u wierzyciela przekonanie dobrowolnego spełnienia świadczenia. Jeśli chodzi zaś o ocenę zachowania wierzyciela, to w tej mierze podnosi się potrzebę analizowania przyczyn niewystąpienia w terminie z roszczeniem w kontekście ich usprawiedliwionego okolicznościami charakteru. Jednakże bez względu na to, czy zarzut przedawnienia jest zgodny z zasadami współzycia społecznego, nie można zniwelować skutków przedawnienia, jeżeli okres jego przekroczenia przez wierzyciela jest znaczny (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2001r., II CKN 604/00, LEX nr 49120, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 1988 r., I CKN 587/97, LEX nr 511026, wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 15 maja 2014 r., I ACa 68/14, LEX nr 1506726).

W okolicznościach tej sprawy nie można uznać, aby przekroczenie trzyletniego terminu przedawnienia było znaczne. Przeciwnie, uchybienie terminowi nie jest duże, skoro wynosi ono tylko ponad cztery miesiące. Trzeba też zaznaczyć, że trzyletni termin przedawnienia w takich sprawach jak ta, wymagających przeprowadzenia odpowiedniego postępowania administracyjnego, dotyczących szeregu zaszczości, jawi się jako dość krótki. Postępowanie „nieważnościowe” toczyło się długo, w sprawie wypowiadał się Wojewódzki Sąd Administracyjny w W., który uchylił uprzednio wydane, niekorzystane dla strony powodowej decyzje podnosząc brak wnikliwej

analizy decyzji Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (k. 175-179). Wydane następnie decyzje: z dnia 21 marca 2012 r. (stwierdzająca nieważność orzeczenia Wojewody B. z dnia 15 marca 1949 r.) oraz z dnia 18 września 2012 r. utrzymująca w mocy decyzję z dnia 21 marca 2012 r., kwestionował (...) domagając się wznowienia postępowania, a także następnie ponownego rozpatrzenia sprawy zakończonej decyzją Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 31 marca 2014 r. (decyzja Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 czerwca 2014 r. k. 187 i n.). W takiej sytuacji strona powodowa mogła nie być przekonana co tego, czy istniejąca sytuacja prawna uprawnia ją już do zgłoszenia roszczeń. Wznowienie postępowania, a następnie domaganie się ponownego rozpoznania sprawy przez (...) mogło niejako uspić czujność strony powodowej. Brak było bowiem pewności co do wyniku tych postępowań i w obliczu przebiegu postępowania nieważnościowego (długiego, dotyczącego skomplikowanej materii), oczekiwania ze zgłoszeniem roszczeń do czasu uzyskania ostatecznej pewności, że podstawa zgłoszenia roszczeń jest pewna, nie można odebrać jako brak dbałości o swe własne istotne sprawy.

Uśpienie czujności wierzycieli powodował także zwrot przez stronę pozwaną jednej z działek. Takie działanie, choć oczywiście zasługujące na aprobatę, mogło wywołać po stronie powodowej przekonanie o braku pośpiechu z wystąpieniem na drogę sądową. Powód oraz poprzednik powódki nie musieli znać dokładnie stanu prawnego pozostałych nieruchomości. W apelacji zresztą eksponuje się brak wyjaśnienia przyczyn niedokonania zwrotu innych działek. Wiedzy w przedmiocie stanu prawnego pozostałych nieruchomości dostarczyła dopiero opinia biegłego sądowego, sporządzona po jego uprzednich dokładnych badaniach. A. i L. S. mogli zatem mieć nadzieję, że odnośnie pozostałych działek pozwany także dokona restytucji naturalnej.

Nie można też pominąć podeszłego wieku osób, które w tej sprawie zgłosiły roszczenia. L. S., zastąpiony przez spadkobierczynię, urodzony (...), w dacie wniesienia powództwa miał 92 lata, zaś powód A. S., urodzony (...) – miał 89 lat. Doświadczenie życiowe podpowiada zaś, że osoby w takim wieku potrzebują więcej czasu na podjęcie ważnych decyzji, niż osoby w sile wieku.

Istotne znaczenie ma też fakt, że orzeczenie stanowiące źródło szkody zostało wydane w 1949 r. zaś stwierdzenie jego nieważności nastąpiło w 2012 r. Przez tak długi czas bezprawne orzeczenie funkcjonowało, zaś jego skutki były poważne, skoro wiązały się utratą przez poprzedników prawnych powodów majątku ziemskiego, co w oczywisty sposób rzutowało na dalsze losy rodziny.

Nie można też nie zauważyć, że strona powodowa w toku procesu prezentowała wyważoną postawę. Wysokość roszczenia wywodziła z opinii biegłego sądowego, zaś zasądzenia odsetek domagała się dopiero od dnia wyroku. Świadczy to o uwzględnieniu interesów Skarbu Państwa przez powodów.

W świetle tych wszystkich argumentów zgłoszenie zarzutu przedawnienia przez stronę pozwaną należy ocenić jako pozostające w sprzeczności z art. 5 k.c.

W konsekwencji powyższych rozważań, wobec ustalonego stanu faktycznego,

zgłoszone roszczenia należy ocenić jako zasadne. Znajdują ono bowiem oparcie w wyżej przytoczonym art. 160 § 1 k.p.a.

Wysokość należnego powodowi odszkodowania wynika z opinii biegłego sądowego z zakresu szacowania nieruchomości J. D. (opinia pisemna k.218-284, opinia ustana k. 309 -310, opinia uzupełniająca k. 315-320 oraz „wyjaśnienia”k.333). Strona pozwana, po udzieleniu przez biegłego odpowiedzi na zadane przez nią pytania, ostatecznie opinii nie kwestionowała i nie składała w tej mierze przed Sądem Okręgowym dalszych wniosków dowodowych. Sąd Apelacyjny stwierdza, że opinia jest kompletna, dobrze umotywowana, wolna od niejasności. Nie zostało wykazane, że opinia zawiera mankamenty dyskredytujące jej wartość dowodową. Biegły ustalając wartość nieruchomości przejętej na cele reformy rolnej po odjęciu części zwróconej w naturze w roku 2014 r. działki nr (...) o pow. 0.99141 ha, w sposób precyzyjny i wyczerpujący wskazał podstawy faktyczne i prawne dokonanego oszacowania. Szczegółowo wyjaśnił też metodologię procesu wyceny zarówno wartości samej nieruchomości i obiektów budowlanych. Ostatecznie z opinii wynika, że wartość przedmiotowej nieruchomości wynosi łącznie 564

856 zł, na tę kwotę składa się wartość gruntu niezabudowanego - 342 442 zł oraz obiektów budowlanych - 212 414 zł. W tej sytuacji żądania powodów o zasądzenie na ich rzecz tytułem odszkodowania kwot po 282 428 zł zasługiwały na uwzględnienie.

O odsetkach ustawowych za opóźnienie od zasądzonych kwot orzeczono zgodnie z wnioskiem powodów i w oparciu o art. 481 § 1 i 2 k.c.

W konsekwencji powyższych uwag Sąd Apelacyjny na mocy art. 386 § 1 k.p.c. orzekł jak w punkcie I podpunkt 1 sentencji.

Zmiana zaskarżonego wyroku wymagała orzeczenia o kosztach procesu za pierwszą instancję. Powodowie wygrali postępowanie przed Sądem Okręgowym i wobec tego w oparciu o art. 98 § 1 i 3 k.p.c. należał im się zwrot poniesionych kosztów procesu.

Powód A. S. poniósł koszt zastępstwa prawnego w kwocie 7200 zł, ustalony na mocy § 2 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U.2015.1800), w wersji obowiązującej przed zmianą dokonaną Rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. (Dz.U.2016.1668) oraz opłatę od pozwu w kwocie 1000 zł. Wobec tego na jego rzecz podlegała zasądzeniu kwota 8 200 zł – punkt I podpunkt 3 sentencji.

Powódka G. S. w ramach postępowania przed Sądem pierwszej instancji poniosła opłatę od pozwu w kwocie 1000 zł oraz zaliczkę na opinię biegłego w kwocie 700 zł (k.134). W tej sytuacji zasądzeniu na jej rzecz podlegała kwota 1700 zł – punkt I podpunkt 4 sentencji.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na mocy art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 108§ 1 k.p.c.

Przed Sądem drugiej instancji powód poniósł koszt zastępstwa prawnego w kwocie 8100 zł ustalony na podstawie § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie w aktualnym brzmieniu.

Powódka poniosła opłatę od apelacji w kwocie 3000 zł oraz koszt zastępstwa prawnego. Powódka dopiero w postępowaniu apelacyjnym ustanowiła pełnomocnika, co wobec § 10 ww. Rozporządzenia uzasadniało zastosowanie pełnej stawki wynagrodzenia pełnomocnika. Koszt zastępstwa prawnego powódki w postępowaniu odwoławczym wyniósł zatem kwotę 10 800 zł (§ 2 pkt 7 ww. Rozporządzenia). Przy uwzględnieniu opłaty od pełnomocnictwa, zasądzeniu na rzecz powódki podlegała ostatecznie kwota 13 817 zł.

W konsekwencji, Sąd Apelacyjny orzekł jak w punkcie II i III sentencji.

J. J. (2) M. B. S.